

Medicína katastrof a hromadných neštěstí 1

KLASIFIKACE MIMOŘÁDNÝCH SITUACÍ

URGENTNÍ MEDICÍNA

Urgentní medicína = obor, který se věnuje řešení náhle vzniklých akutních stavů (např. onemocnění nebo trauma)

- ▶ které mohou vzniknout **endogenní** nebo **exogenní** příčinou
- ▶ které bezprostředně ohrožují zdraví nebo život postiženého

MEDICÍNA KATASTROF

- ▶ **Medicína katastrof** = navazuje na urgentní medicínu
  - ▶ specifika:
    - ▶ vysoký počet zraněných a nemocných
    - ▶ časová náročnost (tlak)
    - ▶ nedostatek sil a prostředků
    - ▶ poškození vyvolávají **výhradně exogenní faktory**

POROVNÁNÍ UM A MK (příklady)

Urgentní medicína

- ▶ zaměřena na jedince, ev. málo osob
- ▶ cílem je přežití všech raněných a nemocných
- ▶ pomoc je poskytnuta rychle, dostatek personálu
- ▶ pomoc laiků omezená
- ▶ četnost provádění je vysoká
- ▶ význam třídění omezený
- ▶ vyvážený poměr traumatické netraumatické etiologie
- ▶ média málokdy sledují zásah

Medicína katastrof

- ▶ zaměřena na velký počet osob
- ▶ cílem je zajistit šanci největšímu možnému počtu raněných a nemocných
- ▶ ošetření je zahájeno později (dle situace), nedostatek personálu
- ▶ pomoc laiků častá
- ▶ četnost provádění je nízká
- ▶ význam třídění důležitý (roste s počtem postižených)
- ▶ především traumatická nebo toxikologická etiologie
- ▶ enormní tlak ze strany médií

MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST

Mimořádná událost = škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení **záchranných** a **likvidačních** prací

ZÁCHRANNÉ PRÁCE

Záchranné práce = činnost k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin

LIKVIDAČNÍ PRÁCE

Likvidační práce = činnosti k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí

VĚCNÁ POMOC

Věcná pomoc = poskytnutí věcných prostředků při provádění záchranných a likvidačních prací a při cvičení na výzvu velitele zásahu, hejtmana kraje nebo starosty obce; věcnou pomocí se rozumí i pomoc poskytnutá dobrovolně bez výzvy, ale se souhlasem nebo s vědomím velitele zásahu, hejtmana kraje nebo starosty obce

OSOBNÍ POMOC

Osobní pomoc = činnost nebo služba při provádění záchranných a likvidačních prací a při cvičení na výzvu velitele zásahu, hejtmana kraje nebo starosty obce; osobní pomocí se rozumí i pomoc poskytnutá dobrovolně bez výzvy, ale se souhlasem nebo s vědomím velitele zásahu, hejtmana kraje nebo starosty obce

KATASTROFA

Katastrofa = taková událost, která vzniká na podkladě lidské nebo přírodní činnosti a svým působením ničivě postihuje přírodu, společnost nebo obojí (negativně pozměňuje původní stav prostředí)

charakteristické znaky:

- ▶ náhlý, nečekaný vznik
- ▶ nedostatek času na rozhodování
- ▶ panika, stres
- ▶ nedostatek sil a prostředků
- ▶ vysoké ztráty (více než 50 lidí)

KATASTROFA - ROZDĚLENÍ

rozdělení podle důsledku:

Ekologická:

- ▶ stav, kdy se do ekosystému dostane cizorodá látka, která má devastující vliv na životní prostředí (př. únik ropy do moře)

Humanitární:

- ▶ vzniká v případě ohrožení života, zdraví a bezpečnosti velké skupiny lidí
- ▶ obě skupiny se mohou vzájemně prolínat

KATASTROFA - ROZDĚLENÍ

rozdělení podle příčiny:

Přírodní:

- ▶ nastává tehdy, pokud příčinou není činnost člověka a člověk nemůže její vznik ovlivnit

▶ **Antropogenní:**

- ▶ nastává tehdy, pokud je příčinou přímá činnost člověka

- ▶ někdy těžko rozlišit

KATASTROFA - KLASIFIKACE

1. **NATUROGENNÍ – BIOTICKÉ**
2. **NATUROGENNÍ – ABIOTICKÉ**
3. **ANTROPOGENNÍ**

KATASTROFA - KLASIFIKACE

1. NATUROGENNÍ – BIOTICKÉ

▶ epidemie

- ▶ výskyt onemocnění v časovém období, který výrazně převyšuje obvyklé hodnoty incidence daného onemocnění v daném místě a čase

▶ epizootie

- ▶ prudké nakažlivé onemocnění zvířat, které se rychle šíří i mimo oblast původního výskytu

▶ epifytie

- ▶ hromadná nákaza zemědělských plodin a lesních kultur

▶ přemnožení škůdců, parazitů

KATASTROFA - KLASIFIKACE

2. NATUROGENNÍ – ABIOTICKÉ

- ▶ zemětřesení
- ▶ sopečná činnost
- ▶ povodně, tsunami
- ▶ dlouhotrvající sucho
- ▶ narušení ekologické rovnováhy

KATASTROFA - KLASIFIKACE

3. ANTROPOGENNÍ

- ▶ **sociogenní – interní** (vnitrostátní společenské krize)
- ▶ **sociogenní – externí** (mezinárodní konflikt)
- ▶ **technogenní** (průmyslové havárie)
- ▶ **agrogenní**

KATASTROFA - KLASIFIKACE

3. ANTROPOGENNÍ

- ▶ **sociogenní – interní** (vnitrostátní společenské krize)
  - ▶ terorismus
  - ▶ občanské nepokoje, stávky
  - ▶ zvýšená migrace
  - ▶ náboženské konflikty
- ▶ **sociogenní – externí** (mezinárodní konflikt)
  - ▶ chemické zbraně
  - ▶ nukleární zbraně

KATASTROFA - KLASIFIKACE

3. ANTROPOGENNÍ

- ▶ **technogenní** (průmyslové havárie)
  - ▶ požáry, výbuchy
  - ▶ havárie jaderné elektrárny
  - ▶ blackout
  - ▶ velké dopravní nehody
  - ▶ narušení kritické infrastruktury

- ▶ **Agrogenní**
  - ▶ znečištění vodních toků
  - ▶ narušení ekologické rovnováhy

HAVÁRIE

Havárie = mimořádná událost, respektive člověkem zapříčiněná nehoda či katastrofa, která vedla ke zničení nebo poškození nějakého stroje, přístroje, budovy, technologie, lidského zdraví (života), nebo k rozsáhlým ekologickým nebo hospodářským škodám, apod.

Literatura

- ▶ ŠTĚTINA, Jiří. *Zdravotnictví a integrovaný záchranný systém při hromadných neštěstích a katastrofách*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4578-7.
- ▶ ANTUŠÁK, Emil a Josef VILÁŠEK. *Základy teorie krizového managementu*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3443-2.
- ▶ HIRT, Miroslav, František VOREL a Petr HEJNA. *Velký výkladový slovník soudnělékařské terminologie*. Praha: Grada, 2018. ISBN 978-80-247-1979-5.